

Ein neues Zeugniß über Constantin Porphyrogennetos.

Ein neues interessantes Zeugniß für die auf alle Litteraturgebiete sich erstreckende Sammelthätigkeit des Constantin Porphyrogennetos giebt eine bisher unbeachtet gebliebene Notiz in der Ambrosianischen Hand-

ſchrift H 22 super. chartac. des fünfzehnten Jahrhunderts. Hier geht der υπόθεσις des ersten Buches der Ilias ein längerer Traktat voraus mit der Ueberschrift: ἡ παροῦσα τῆς α̃ καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ὀμήρου γραμμᾶτων υπόθεσις οὐ παρεῖληφε καὶ τὸ παρὸν τῶν γραμμᾶτων προοίμιον. ἔθεν τοῦτο ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ὁ Πορφυρογέννητος συναθροίσας ἐκδέδωκεν. Der Traktat selbst beginnt: Τοῦ πολυθρύλλητου Ὀμήρου μέγα ποιήσαντος καὶ ἀξιόλογον καὶ πολυθρύλλητον σπούδασμα καὶ ἀγώνισμα τῶν παρόντων τῆς βίβλου γραμμᾶτων πρὸς ὠφέλειάν τε καὶ παιδείαν τῶν ἐντυγχανόντων αὐτοῖς εἰπεῖν χρὴ καὶ ἀναδεῖξαι (mrg. γρ. ἀνάδιδάξαι) ἡμᾶς τὸ γένος τούτου καὶ τὴν πατρίδα. παρασιωπήσαντός πως καὶ ἐλαβουμένου τούτου, ἵνα μὴ δόξη ἑαυτὸν σεμνύνειν (cod. σε μὴνύειν) καὶ τὰ ἑαυτοῦ· οἱ γὰρ παρὰ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ παιδευθέντες καὶ ἀπλῶς οἱ πρὸς τὸν τοιοῦτον περιβόητον ἄνδρα σχέντες εὐνοίαν τα παρὰ τούτου σιωπηθέντα ἠθέλησαν γράμμασι παραδοῦναι ἵνα καὶ τούτου σὺν τοῖς γράμμασιν ἡ πατρίς καὶ τὸ γένος τοῖς μετέπειτα ἀνθρώποις ὑπάρχῃ ἀειμνηστὸν τε καὶ ἀνεπίληστον. Darauf folgt der Inhalt von Cap. 2, 3, 4, 5, 7 und 8 des ersten Buches der pseudo-plutarchischen Schrift de vita et poesi Homeri (p. 100—103 ed. Didot), in etwas anderer, namentlich hie und da gekürzter Fassung; nur das Mythische ist ausführlicher erzählt. Dann heißt es weiter: ταῦτα μὲν οὕτως. ἐπεὶ δὲ ὁ ποιητὴς ποιήσεις δύο ἐποίησε μίαν μὲν τὴν παρούσαν, ἣτις Ἰλιάς κέκληται ὡς συναγωγὸς πολλῶν συμφορῶν προγεγονυῶν κατὰ τὴν Τροίαν καὶ θηλάτων φόνων καὶ λεηλασιῶν. Ἴλιον δὲ ἡ Τροία λέγεται ὡς ἀπὸ Ἰλίου τινὸς τῷ ὀνόματι ἐκ μαντικοῦ φοιβάσματος τὸν τόπον ὑποδείξαντος τῆς κτίσεως τῆς Τροίας τοῦ Ἰάστεος· οὕτω γὰρ εἶχε τὸ φοιβάσμα πάλαι ὡς ἐνθα βούς πλανωμένη τῷ δρόμῳ ἧ, εἰθ' οὕτως τῆς πλάνης πανθήσεται καὶ στή, ἐκεῖσε τὴν Τροίαν κτισθῆναι μισθαρνοῦντος Ἀπόλλωνος καὶ Ποσειδῶνος τῷ Λαιομέδοντι τῷ πατρὶ τοῦ Πριάμου τῆς Τροίας ἀνάσσοντος· οἱ τινες, ὁ Ἀπόλλων τε καὶ ὁ Ποσειδῶν παρὰ τοῦ Διὸς εἰς μισθαρναίαν προεβλήθησαν, ἐπιβουλευσάμενοι κατ' αὐτοῦ, καὶ τῇ τοιαύτῃ βουλῇ τὴν τῆς μισθαρναίας ὑπέστησαν ἕβριν καὶ κάκωσιν. καὶ ἐν μὲν τῷ ποιήματι τούτῳ παρίστησιν, οἷον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀνδρεία τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς πέφυκε φέρουσα δυσάντη τὰ πράγματα καὶ κοσμοῦσα τὸ συναμφοτέρον, καὶ οἷον προσέτι κακὸν ἡ ὀργή . . . , ἐτι δὲ τῆς ἀρπαγῆς καὶ κακῆς πλεονεξίας τὴν φαντοργίαν ἕτερον δὲ ποίημα καὶ ὁ ποιητὴς ἐποίησε τὴν Ὀδυσσεΐαν, τοῦτο ὀνομαζομένην τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς τοῦ Ὀδυσσεύος πλάνης προβάλλεται τοῖνον τὸν Ὀδυσσεύα τοῦτον οἷα σωφροσύνης παράδειγμα

. . . . καὶ τὴν μοιχείαν αὐτὴς αἰτίαν κακότητος ὑποδείκνυσσι
 τούτοις οὖν καὶ τοῖς ἐπομένοις ὁ ποιητὴς ἀμφοτέρως
 τὰς ποιήσεις τὴν τε Ὀδυσσεΐαν καὶ τὴν Ἰλιάδα συνετερομά-
 τωσεν εὐφυνῶς. Hiermit ist also im Wesentlichen eine Ausführung
 von Ps.: Plutarch Cap. 4 § 2 gegeben. Darauf folgen mit der Ueber-
 gangsformel ἥδη δὲ χρήσιμον καὶ περὶ διαλέκτων εἰπεῖν Cap.
 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 des Ps.: Plutarch'schen Traktates mit
 ganz unbedeutenden Abweichungen, nur gegen Ende des 12ten Capitel-
 tels (S. 107 Z. 14 der Didot'schen Ausg.) wird vor ἔστι δὲ ἡ τῶν
 δυνάμειν χρησίων αὐτῇ, ἥ τινα χρησίων συνεχῶς hinzugefügt περὶ
 κοινῆς διαλέκτου. χρησίων τοίνυν ὁ Ὅμηρος καὶ τῇ κοινῇ δια-
 λέκτῳ. Und im 15ten Capitel fährt es nach den Worten τεργιπνότε-
 ρος γίνεται so fort: τούτοις ὁ ποιητὴς ἐπισεμνύεται χρώμενος
 καὶ τῇ μὲν τῶν λέξεων ἐκτροπῇ θανυμαστός οὗτος δείκνυ-
 ται. ἐπονομάζεται δὲ αὐτῇ τρόπος· ἔστι δὲ τὸ ἀφ' ἑτέρου
 λόγου μεταβαίνειν εἰς ἕτερον· ἡγοῦν ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν ῥῆμα
 εἰς μετοχὴν τρέπεσθαι, οἷον ἐκλίνθη λάχων ἀπὸ γὰρ τοῦ
 παροχρημένου ῥήματος εἰς μετοχὴν τέτραπται. ἐν δὲ τῇ τῆς
 συνθέσεως μετασχηματισμῶ ἐξαίρετος. ἔστι δὲ τὰ εἶδη τού-
 των ἐν τῇ παρούσῃ τεχνολογίᾳ ἀναγεγραμμένα. λοιπὸν θεα-
 σώμεθα τί τοῦτον Ὅμηρον κτλ. Dann schließen sich Cap. 16 bis 47
 des Ps.: Plutarch in ununterbrochener Reihenfolge an. Jetzt folgt im
 Codex die ὑπόθεσις des ersten Buches des Ilias, darauf dieses selbst
 mit Scholien; jedoch am Schluß unsers Traktates steht am untern
 Rand die Bemerkung ζῆται τὰ λοιπὰ εἰς τὸ τέλος εἰς φυλλ.

τῆς, οὗ ἡ ἀρχή „περὶ δὲ τὰς πτώσεις γίνεται ἀλλοίωσις
 παρὰ τῇ ποιητῇ;“ und Blatt 363 geht der Ps.: Plutarch'sche Traktat
 wirklich weiter fort, nämlich Cap. 48 bis 51; aber in der Mitte des
 letzten bricht es plötzlich bei dem Beispiel οἱ δὲ δύο σκοπεῖται (S. 116
 Z. 14 Didot.) ab, offenbar nur, weil der Abschreiber ermüdet war;
 denn unsere Abhandlung enthielt wenigstens nach Cap. 52—90, wahr-
 scheinlich aber den ganzen Rest der Ps.: Plutarch'schen Schrift.

Ναχτραγ zu S. 136.

Nicht Constantin Porphyrogenetos, sondern Isaac
Komnenos.

Die Notiz des codex Ambrosianus τοῦτο (τὸ προίμιον) ἐκ
παλαιῶν ἀνδρῶν ὁ Ἰωρφογενέτης συναθροίσας ἐκ-

δέδωκεν habe ich S. 136 auf den bekanntesten dieses Namens Constantin beziehen zu können geglaubt. Zu spät sehe ich, daß sie vielmehr auf Isaac Komnenos Porphyrogennetos bezogen werden muß. Denn von diesem sind nicht nur zwei Homerische Arbeiten bekannt *περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου* (theilweise herausgegeben von Leo Allatius excerpt. varior. Graec. sophistar. ac rhetor. p. 259) und *χαρακτηρίσματα* der Griechischen und Troischen Helden (publicirt von Rutgers var. lect. V, 20 p. 509), sondern in dem codex Regius n. 2682 membran. saec. XIII gehen, wie ich aus Villosion praefat. Iliad. p. XIII not. ersehe, der ersten dieser Schriften (fol. 366 τὰ δ' ἐξῆς ἐκ παλαιῶν διαφορῶν πόνῳ πολλῷ συλλέξας Ἰσαάκιος ὁ Πορφυρογέννητος τέθεικεν εἰς εἰδήσιν τῶν καταλειφθέντων παρὰ τοῦ Ὀμήρου καὶ γεγονότων περὶ τῆς Τροίας τὴν ἄλωσιν) Scholien zu Homer voraus, denen häufig τοῦ Πορφυρογεννήτου oder καὶ τοῦτο τοῦ Πορφυρογεννήτου beige geschrieben ist; und als Einleitung dieser steht eine Abhandlung über Homers Vaterland, Leben, Dialekte und Figuren voran mit der nämlichen Ueberschrift, wie im codex Ambrosianus: ἡ παροῦσα τῆς α καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ὀμήρου γραμμάτων ὑπόθεσις οὐ παρείληψε καὶ τὸ παρὸν τῶν γραμμάτων προοίμιον· ὅθεν τοῦτο ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ὁ Πορφυρογέννητος συναθροισθὲν ἐκδέδωκεν. Daß diese Abhandlung, von der Villosion weiter nichts mittheilt, mit der der Ambrosianischen Handschrift identisch ist, ist ebenso klar, als es sich aus diesem Zusammenhang mit Nothwendigkeit ergibt, daß auch hier unter Πορφυρογέννητος Niemand anders gemeint sein kann, als Isaac Komnenos.